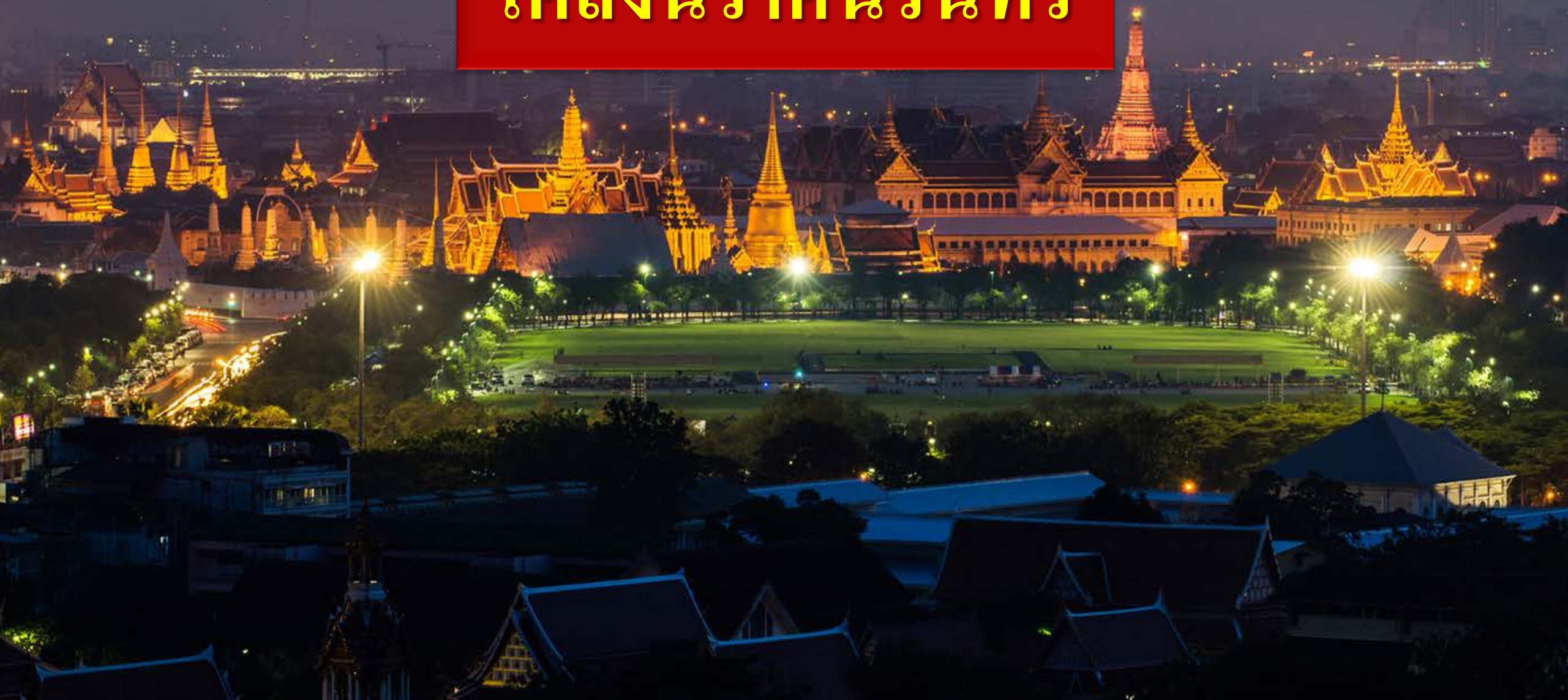

โคลงนิราศนรินทร์

ผู้แต่ง

นายนรินทร์ธิเบศร์ (อิน)

นายนิรินทร์ธิเบศร์ (อิน)

เป็นกวีในสมัยรัชกาลที่ ๒

รับราชการเป็นมหาดเล็กหุ้มแพรในสมเด็จ
พระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ (วังหน้า)

วังหน้า (ในปัจจุบัน)

โคลงบทสุดท้าย

โคลงเรื่องนิราศนี้

รองบาทบวรวังถวิล

บทใดปราชญ์ปวงฉิน

ประปรียบเสาวคนธ์ได้

นรินทร์อื่น

ว่าไว้

เชิญเปลี่ยน แปลงพ่อ

เลือกถ่มมดดู

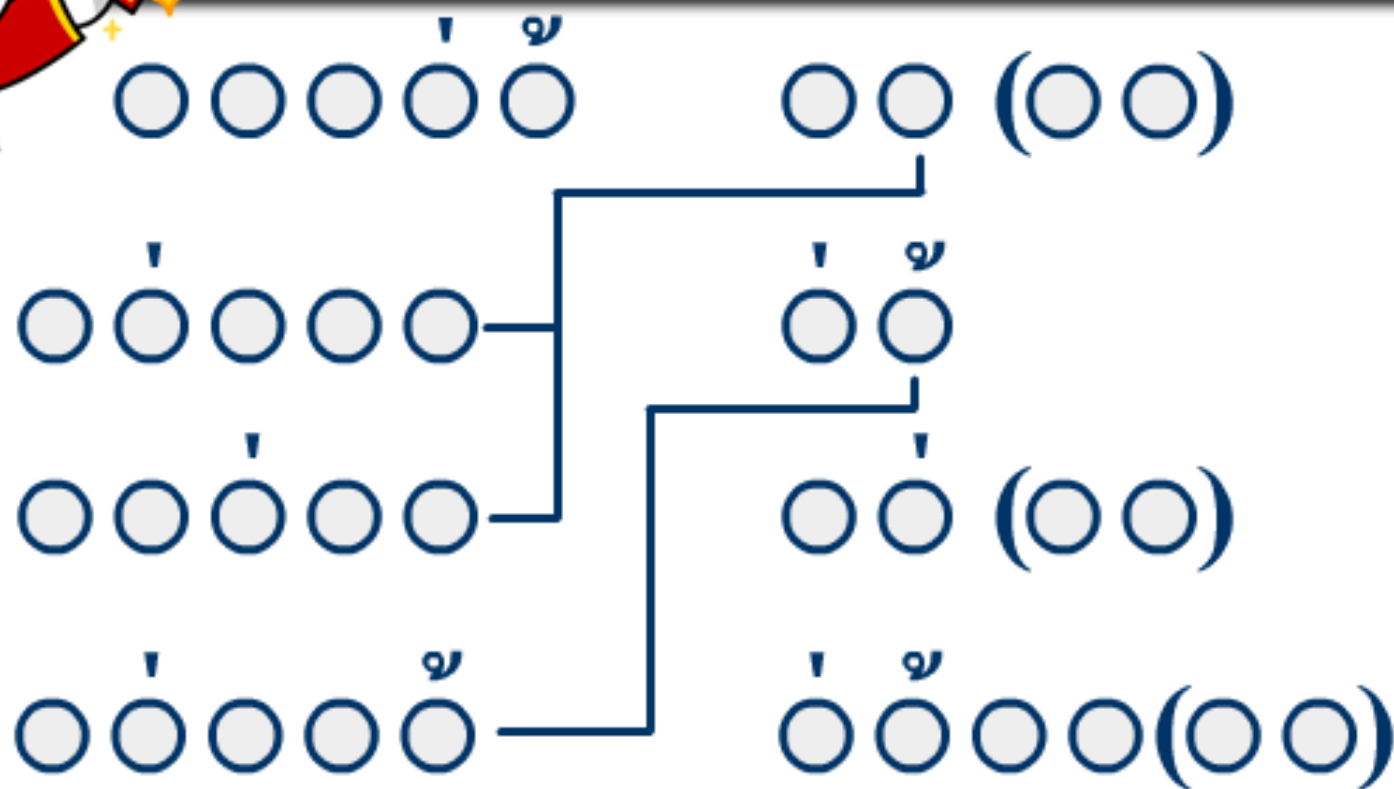
ลักษณะคำประพันธ์

รายสุภาพนำ ๑ บท

โคลงสี่สุภาพ ๑๔๓ บท

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

แผนผังรายสัปดาห์

รายสัปดาห์

ผังภูมิ

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ฯลฯ

โคลงสองสุภาพ

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 (0 0)

ที่มาของเรื่อง

นายรินทร์แต่งเมื่อคราวตามเสด็จสมเด็จพระ
พระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ ยกทัพ
ไปปราบพม่าที่เมืองถด่างและชุมพร

เส้นทางการเดินทาง
ของนายนิรันดร์ธิเบศร์(อิน)

การเดินทาง ของนายฉรรีรินทร์

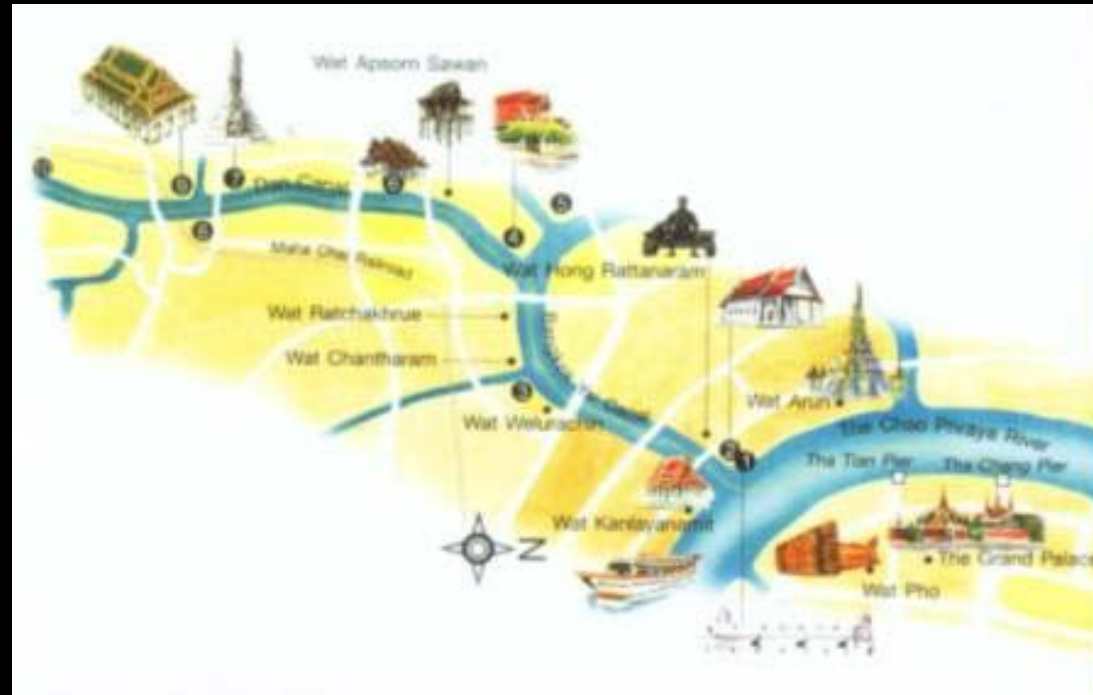

เริ่มต้นการเดินทางจากคลองขุด
(ปัจจุบันคือคลองผดุงกรุงเกษม)

ผ่านวัดอรุณราชวราราม(วัดแจ้ง) เข้าคลองบางกอกใหญ่

วัดหงส์รัตนาราม

วัดสังข์กระจาย

บางยี่เรือ

บางขุนเทียน

บางบอน

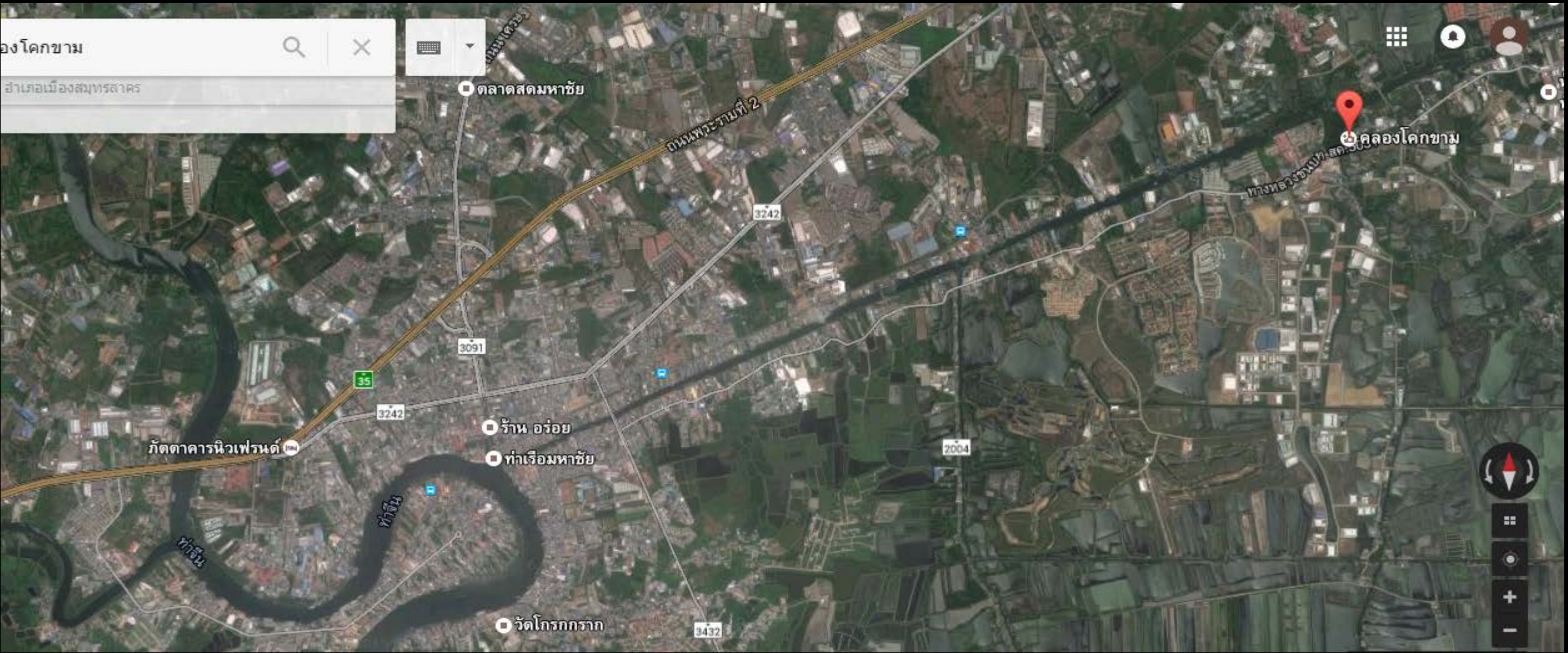
หัวกระบือ

โคกขาม

มหาชัย

เข้าแม่น้ำท่าจีน

บ้านบ่อ

เขาคลองสามสิบสองคด

เข้าแม่น้ำแม่กลอง

ผ่านสมุทรสงคราม

ออกปากแม่น้ำแม่กลอง

ถึงบ้านแหลมเพชรบุรี

ขึ้นฝั่งที่เมืองเพชรบุรี

เดินทางบกต่อมาจนถึง
เมืองกำเนิดนพคุณ

(บางสะพาน)

วกกลับขึ้นไปยัง
ตะนาวศรี

เนื้อเรื่องนิราศนรินทร์

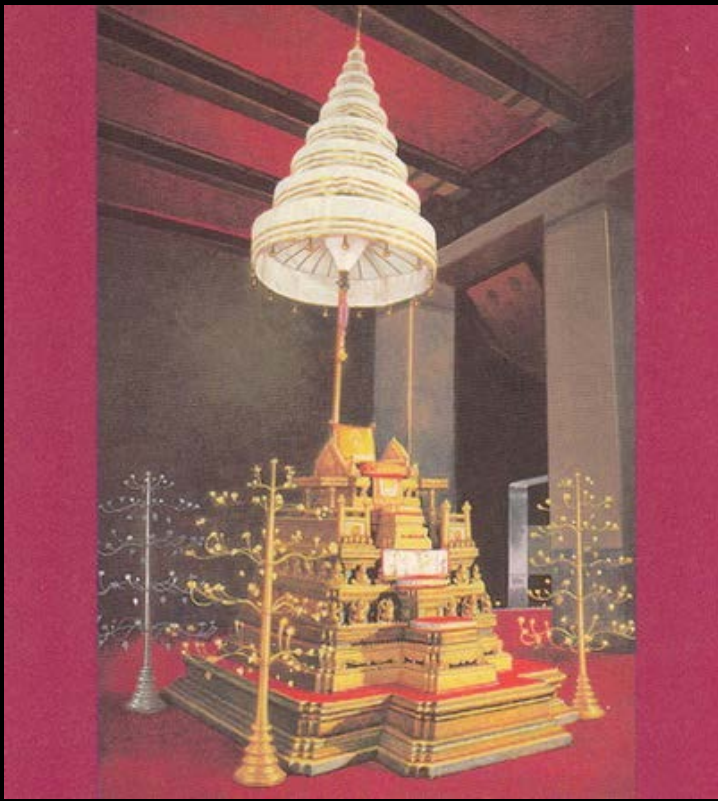
๒. อรุณายศลุ่มแล้ว ดอยสวรรค์ ลงอา
สิงหาสน์ปรำงค์รัตนันบรร- เจ็ดหล้า
บุญเพรงพระหากสรรค์ ศาสน์รุ่ง เรืองแฮ
บังอบายเบิกฟ้า ฝึกฝืนใจเมือง

แปลความ

กรุงศรีอยุธยาที่ล่มสลายไปแล้วได้ดอยลงมาจาก
สวรรค์อีกครั้งคือกรุงเทพมหานคร

มีสิงหาสน์ราชบัลลังก์ของพระเจ้าแผ่นดิน และ
ปราสาทพระราชวังที่สวยงามยิ่ง

ด้วยบุญบารมีของพระมหากษัตริย์นั้นทำให้
พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ปิดบังทางแห่งความ
ลุ่มจมทำให้ราษฎรพ้นจากความชั่วทั้งปวง

๓. เรื่องเรื่องไตรรัตน์พัน

รินรสพระธรรมแสดง

เจดียระคะแซง

ยลยั้งแสงแก้วแก้ว

พันแสง

คำเข้า

เสียดยอด

แก่นหล้าหล้ากสวรรค

แปลความ

พระพุทธศาสนามีความรุ่งเรืองและให้ความสว่าง
แก่โลกเหมือนกับแสงอาทิตย์ มีการแสดงธรรมทั้ง
เช้าและค่ำ

เจดีย์ที่เรียงรายยอดสูงเสียดกันมองดูงามยิ่งกว่า
แสงจากแก้วเก่าแก่ประการ เป็นหลักของแผ่นดินเป็นที่
พิศวงแก่สวรรค์

นพรัตน์

เพชร

ไพลิน

ทับทิม

มุกดาหาร

มรกต

เพทาย

บุษราคัม

ไพฑูรย์

โกเมน

๔. โบสถ์ระเบียงมณฑปพื้น

ธรรมาสน์ศาลาดาน

หอไตรระฆังขาน

โอบประทีปโคมแก้ว

ไพหาร

พระแพ้ว

กายคำ

กำฟ้าเพื่อนจันทร์

แปลความ

ในบริเวณวัดมีโบสถ์ ระเบียง มณฑป วิหาร
ธรรมาสน์ ศาลา ถานวัด และพระพุทธรูปที่
พ่องแพ้วบริสุทธิ

นอกจากนี้ยังมีหอไตรและหอรระฆัง ซึ่งพอคำลงจะ
มีการจุดโคมไฟทำให้ทั่วบริเวณสว่างไสวจนแสง
จันทร์ยังดูค่อยลงไป

๘. จำใจจากแม่เปลื้อง
เยี้ยวว่าแคเดี้ยวยก
สองซีกแล่งทรวงตก
ภาคฟ้าไปหนึ่งไว้

ปลิดอก อร่อย
แยกได้
แตกภาค ออกแม่
แนบเนียนวลถนอม

แปลความ

จำใจต้องจากน้องนางอันเป็นที่รักไปเหมือนหัวใจ
ของพี่ถูกพรากไปจากอกน้อง

หากแม้ว่าดวงใจของพี่แบ่งแยกได้ หากฝ่าหัวใจของ
พี่ออกเป็นสองดวงได้ ดวงหนึ่งเอาไว้กับตัวพี่ขณะ
เดินทาง อีกดวงหนึ่งฝากไว้ให้น้องเก็บแนบใจไว้

๑๐. โฉมควรจักฝากฟ้า
เกรงเทพไ้ธรณินทร์
ฝากลมเลื่อนโฉมบิน
ลมจะชายชักช้า

เอาดิน ดีๆ
ลอบกล้า
บนเล่า นะแม่
ชอกเนื้อเริ่มสงวน

แปลความ

จะฝากนางไว้กับฝากฟ้าหรือแผ่นดินดีเพราะกลัวว่าถ้า
ไว้กับแผ่นดินพระเจ้าแผ่นดินจะมาลอบเชยชมนาง
แต่ถ้าฝากไว้บนฟ้าก็กลัวเทวดาจะมาลอบเชยชมนาง

จะฝากนางไว้กับสายลมก็กลัวลมพัดทำให้ผิวนางมี
รอยชำ

๑๑. ฝากอุมาสมรแม่แท้
ทราบสวดยภูวจักรี
เรียนคิดจนจบตรี
โนมฝากใจแม่ได้

ลักขมี เล่านา
เกลือกไก่อ
โลกล่วง แล้วแม่
ยังด้วยใครครอง

แปลความ

จะฝากนางไว้กับใครดีจะฝากนางไว้กับพระแม่อุมา
ก็กลัวพระอิศวรจะมาเซยชมนางหรือจะฝากไว้กับพระ
ลักษมีก็เกรงว่าพระนารายณ์จะเข้าไปก่อดินนาง

พี่คิดจนสามโลกแล้วก็คิดว่า
จะฝากนางไว้ในใจ
ตนเองดีกว่าฝากไว้กับคนอื่น

๒๒. จากมามาตีวตำ
บางยี่เรือราพลา
เรือแพ่งช่วยพานาง
บางบ่รับคำคดอง

ตำบาง
พี่พร้อง

เมียงม่าน มานา
คดำนน้ำตาคลอ

แปลความ

เมื่อเดินทางมาถึงตำบลบางยี่เรือ เรือก็ได้ลดความเร็วลง
และได้กล่าวกับบางยี่เรือให้ส่งเรือแพ่งไปรับน้องนางมาหา
ข้าที่ แต่บางยี่เรือไม่ตอบจึงทำให้ข้านั่งน้ำตาไหล

๓๓. บ้านป๋อน้ำบกแห้ง
ป๋อเนตรคงขังเป็น
อ้าโนมแม่แบบเบญ-
มาชัยอัสสุชลให้

ไปเห็น
เลือดได้

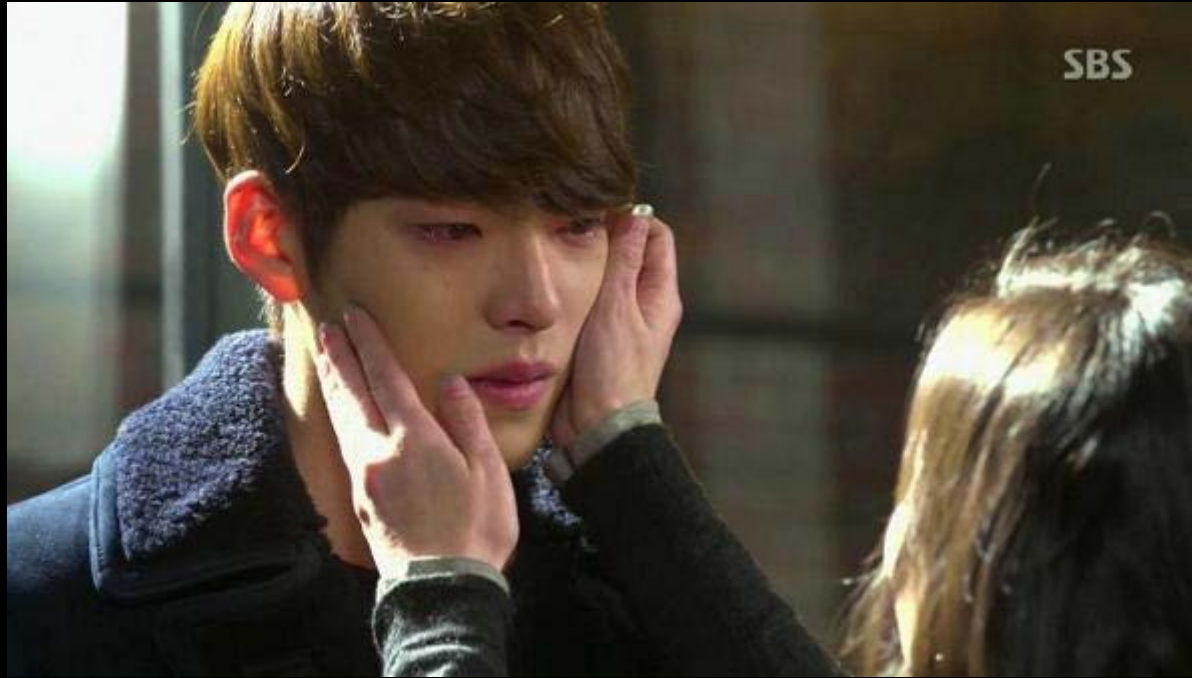

จลัษณ์ เรียมเอย
พี่แล้วจกตา

แปลความ

เดินทางมาถึงบ้านบ่อซึ่งเป็นตำบลหนึ่งใน
สมุทรสาคร กวีจึงคิดไปว่าในเมื่อชื่อบ้านบ่อแต่ทำไม
ในบ่อจึงไม่เห็นมีน้ำให้เห็น

มีแต่บ่อน้ำตาของข้าที่ไหลเป็นสายเลือด ขอให้น้อง
นางของข้ามาจับน้ำตาให้แล้วค่อยจากลาไป

๔๑. เห็นจากจากแจกก้าน
ถนัดระกำกรรมจำ
บาปใดที่โททำ
จากแต่คาบนี้หน้า

เกมระกำ

จากซ้ำ

แทนเท่า ราแม่

พี่น้องคงถนอม

แปลความ

เห็นต้นจากและต้นระกำจึงทำให้คิดไปว่า เวิร์กกรรม
ใดที่ทำให้เราต้องจากกัน แต่การจากกันในวันนี้
จะต้องได้พบกันอีกภายหน้า

๔๕. ชมเบกิดใช้หน้า

เดือนตำหนิวงกลาง

พิมพ์พัคตร์แม่เพ็ญปราง

ข้ากว่าแขไขแย้ม

นวนนาง

ต่ายแถม

จักเปรียบ ไคเลย

ยังยิ้มอัปสร

แปลความ

มองพระจันทร์สวยงามเท่าใดก็ยังไม่งามเท่ากับหน้า
ของน้องนางเพราะยังมีตำหนิเป็นรูปกระต่าย

ส่วนน้องนางของพี่นั้นงามจนหาสิ่งเปรียบไม่ได้เลย
เพราะเวลายิ้มหน้านางอัปสรยังด้อยกว่า

๑๑๘. ถึงตระนาวตระหน้าข้า

จรรตักโศกมานาน

เดินดงทุ่งทางละหาน

สารส่งทุกหย่อมหญ้า

สงสาร อรเอย

เนิ่นช้า

หิมเวศ

ย่านน้ำตานาง

แปลความ

**ถึงเมืองตระนาวศรีความเศร้าความคิดถึงที่ต้องจาก
น้องนางก็กระหน่ำเข้ามา**

แต่พี่นั้นได้ส่งความรู้สึกทั้งหมดไปกับทุ่งหญ้า
สายน้ำ ป่าเขาต่างๆ ว่าคิดถึงน้องนางเพียงใด

๑๒๒. พันเนตรภูวนาถตั้ง
พักตร์สี่แปดโสดพัง
กฤษณนิทรเลอหลัง
สองพิโยครำรื้อ

ตาระวัง ไดฮา
อื่นอ้อ
นาคหลับ ฤาพ่อ
เทพท้าวทำเมิน

แปลความ

พระอินทร์ผู้มีพันตา ตาของท่านมัวไปมองอะไรอยู่
พระพรหมผู้มีสี่หน้าแปดหู หูของท่านมัวฟังอะไรอยู่

พระนารายณ์ท่านมีวแต่่นอนหลับบนบัลลังก์
พญานาคหรืออย่างไร เราสองคนโศกเศร้าถึงเพียงนี้
แต่เทพทั้งหลายก็ยังไม่สนใจ

๑๓๔. นทีลีสมุทรม้วย

ติมิงคลมั่งกรนาคผาย

หยาดเหมพิรุณหาย

แรมรากแสนร่อยร้อน

หมดสาย

ผาดล่อน

เหือดโลก แล้งแม่

ฤเก่า เรียมทน

แปลความ

ถึงแม้มหาสมุทรทั้ง ๔ ที่อยู่รอบเขาพระสุเมรุจะ
เหือดแห้งหายไป จนปลาตีมิงค์ มังกร พญานาค
ต้องหาที่ซ่อน

แม้แต่ฝนที่ไม่ตกลงมาแม้แต่เม็ดเดียว จนทำให้ร้อน
เท่าใดก็ตามก็ไม่เท่ากับความร้อนที่ฟุ้งกระจายออกมา

มหาสมุทรทั้ง ๔ รอบเขาพระสุเมรุ

ปूरสาคร (ตะวันออก)

पलिकसाक्र (ตะวันตก)

नीलसाक्र (ใต้)

पीतसाक्र (เหนือ)

๑๓๘. ลมพัดคือพิษต้อง
หนาวนอกรูมในดวง
โคมแม่พิมลพวง
มือแม่วีเดียวล้ำ

ตากทรวง

จิตชั่ว

มาเลศ กูเอย

ยังล้ำมพาน

แปลความ

ลมที่พัดมาโดนร่างกายเหมือนกับพืชที่มาโดน
ร่างกาย ไม่เหมือนกับน้องนางของพี่ที่มาพัดเพียง
เบาๆก็เย็นยิ่งนัก

๑๓๕. เอียงอกเทออกอ้าง

เมรุชุบสมุทรดินลง

อากาศจกजारผอง

โถมแม่หยาดฟ้าแยม

อวดองค์ อร์เอย

เลขแต้ม

จารึก พอฤ

อยู่ร้อนฤาเห็น

แปลความ

บทความรู้สึกของพี่ที่มีต่อน้องทั้งหมดออกมาจากอก
แม้จะใช้เขาพระสุเมรุเป็นปากกาจุ่มน้ำในมหาสมุทร
แล้วละลายดินเป็นหมึก

และใช้อากาศเป็นกระดานเพื่อเขียนบรรยายความรัก
ที่มีต่อนางก็ไม่อาจพรรณนาความรักได้ครบถ้วน
และนางจะทุกข์โศกเพียงใดก็ไม่ได้

๑๔๐. ตราบขุนคิริขันธ์

รักบ่หายตราบหาย

สุริยจันทร์ขจาย

ไฟแค้นล้างสีหน้า

ขาดสลาย แดแม่

หกฟ้า

จากโลก ไปหา

ห่อนล้างอาลัย

แปลความ

ถึงแม้ภูเขาจะโค่นสลายไป สวรรค์ทั้ง ๖ พระอาทิตย์
พระจันทร์ จะหายไปจากโลก

หรือแม้แต่ไฟเผาทวีปทั้ง ๔ ก็ตาม ความรักของพี่ที่มี
ต่อน้องจะยังอยู่คงเดิม

สวรรค์ทั้ง ๖ (นภามาพจร)

จาตุมหาราชิกา

ดุสิต

ดาวดึงส์

นิมมานรดี

ยามะ

ปรนิมมิตวสวัตดี

ทวิปทั้ง ๔

อุตรกुरुทวิป (เหนือ)

ชมพูทวิป (ใต้)

บุพพิวิเทหทวิป
(ตะวันออก)

อมรโคยานทวิป
(ตะวันตก)

บุพผิเทพทวีป
ทิศตะวันออก

เขาพระสุเมรุ

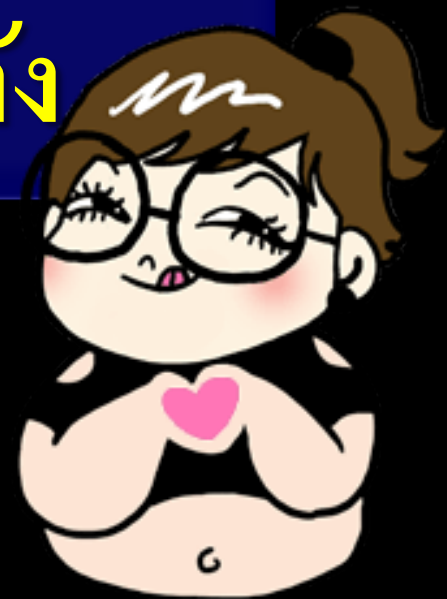
ชมพูทวีป
ทิศใต้

อุตตรกุรวทวีป
ทิศเหนือ

อปรโคยานทวีป
ทิศตะวันตก

๑๔๑. รำร่ำรำเรื่องร้าง
เสนาะสนั่นดินกรวญ
สารสั่งพี่กำสรвод
ควรมแม่ไว้ต่างหน้า

แรมนวล นาฏฤา
ครุ่นฟ้า
แสนเสน่ห้ นุชเอย
พี่พูนภายหลัง

แปลความ

เรื่องความรักความอาลัยที่ต้องจากนางเป็นข้อความ
อันไพเราะ กล่าวถึงความคร่ำครวญอันดังไปทั่วทั้ง
ฟ้าและดิน

เรื่องนี้เป็นข้อความที่พี่พูดกับน้อง ด้วยความระทมใจ
และด้วยความรักน้องอย่างยิ่งขอให้น้องจงรักษาเรื่อง
นี้ไว้ต่างหน้าของพี่ในกาลภายหลังก่อนนานโน้นเถิด